

Motion till riksdagen 2021/22:1461

av **Boriana Åberg (M)**

Lagen om rättshjälp

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om rättshjälp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samhällets kostnader för offentliga försvarare har ökat kraftigt under de senaste åren. I fjol var de drygt 3,5 miljarder kronor. Den kraftiga kostnadsökningen kan ha flera orsaker. Bland annat har antalet inkomna brottmål till domstolarna ökat, och målen har ändrat karaktär. Utredningar har även blivit mer omfattande och förhandlingstiden har ökat. Satsningen på att bekämpa den organiserade brottsligheten kräver stora resurser, vilket leder till kostnadsökningar. Teknikutvecklingen har gett upphov till och underlättat nya brottstyper, exempelvis bedrägerier på internet och id-kapningar.

2013 initierades en utredning av de ökade kostnaderna för rättshjälp, där bland annat en utökad användning av schablonersättning och möjligheten att begränsa tillgången till offentlig försvarare och målsägandebiträde för vissa fall skulle ses över. Utredningens resultat redovisades under hösten 2014 och den kom fram till ett antal slutsatser. Bland annat föreslogs inga ändringar i rätten till offentlig försvarare eftersom kostnadsökningen enligt utredningen beror på konsekvenser av brottsutvecklingen och andra omständigheter som inte är hänförliga till det befintliga regelverket. Det går dock inte att slå sig till ro med denna slutsats och därför avstå från att vidta åtgärder. Tvärtom, det innebär att kostnaderna för rättshjälp riskerar att öka ännu mer framöver, och därmed blir det än mer angeläget att få en förändring till stånd.

Rättssystemet bygger på ett förtroende från allmänheten och en allmän acceptans av att det som sker därinom är korrekt och i någon mån i överensstämmelse med folks allmänna uppfattning om vad som är rätt och fel. I olika avseenden finns där i dag en allt större diskrepans. Dessa diskrepanser mellan rättsprövning och folkets uppfattning måste överbryggas för att upprätthålla systemets legitimitet.

En av dessa företeelser är de ökande kostnaderna för rättshjälp och de ibland oerhört höga kostnaderna för enskilda mål som uppmärksammas medialt.

Att ersättningar i mångmiljonklassen i enskilda fall utgår till advokater som försvarare av grovt kriminella upplevs av många som direkt stötande. För att förtroendet för rättsväsendet ska kunna upprätthållas bör det ske en översyn av systemet i syfte att minska kostnaderna. Exempelvis bör vi se över en utökad användning av schablonersättning och en möjlighet till tak i vissa fall, för att tillse att varje skattekrona används på bästa sätt. Det behövs också ett samlat redovisningssystem som hindrar advokater från att debitera dubbelt och trippelt för samma timmar. Enligt rättshjälpsförordningen ska en advokats kostnadsräkning innehålla arbetsredogörelse och denna skall vara så utförlig att ersättningsanspråkets skälighet kan bedömas. Arbetsredogörelsen ska innefatta ”uppgift om tidsåtgången för varje åtgärd som inte är rutinmässig”. Tidningen Smålandsposten avslöjade i en artikelserie fall där en advokat hade krävt 750 000 kronor med en arbetsredogörelse på 11 rader, andra advokater som tagit betalt utan att ha lagt tiden och advokater som jobbade parallellt med flera mål och debatterar dubbelt för samma tider. Med dagens system ska domstolen bedöma om tiden som en advokat vill ha betalt för är skälig och inte granska den timme för timme.

I ett läge där antalet uppklarade brott sjunker och allmänhetens förtroende för rättsväsendet riskerar att urholkas är det av största vikt att vi gör allt vad vi kan för att öka dess legitimitet.

Boriana Åberg (M)